

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

1/37

Aihe TERVEYDENSUOJELULAIN VALVONTA

**Arviointi- ja ohjauskäyntien
kohde** Helsingin kaupunki, ympäristöpalvelut

Osoite Työpajankatu 8
00580 HELSINKI

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
päivämäärä** 6.6.2023

Arvioinnin suorittaja Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Erja-Riitta Tarhanen, ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja
Sini Mustakallio, ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja
Tomi Kekki, ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

31.10.2023

Julkinen

2/37

Muut osallistajat

Helsingin kaupunki, ympäristöpalvelut:
Hernesmaa Anne, ympäristötarkastaja
Hippi Katri, ympäristötarkastaja
Huttunen Paula, ympäristötarkastaja
Kiesi Jukka, ympäristötarkastaja
Koskinen Timo, ympäristötarkastaja
Kosunen Lauri, elintarviketarkastaja
Linna Karoliina, ympäristötarkastaja
Lyyski Toni, tiimipäällikkö, terveydensuojelu
Mattila Jari, ympäristötarkastaja
Myllyveräjä Joonas, ympäristötarkastaja
Nurminen Hannele, ympäristötarkastaja
Pakalen Anni, elintarviketarkastaja
Petäjaniemi Anna, terveystieteiden tutkija
Salo Johanna, ympäristötarkastaja
Skändaj Rita, ympäristötarkastaja
Vatanen Hanna, ympäristötarkastaja
Vepsäläinen Päivi, tiimipäällikkö, asumisterveys
Wächter Niina, ympäristötarkastaja
Åberg Riikka, yksikön päällikkö, Elintarviketurvallisuus
Öjst Heidi, yksikön päällikkö, Ympäristöterveys

Etäyhteydellä:

- Helsingin kaupunki, ympäristöpalvelut:
Front Sari, ympäristötarkastaja
Iivari Raisa, ympäristötarkastaja
Kiiveri Heidi, ympäristötarkastaja
Rastas Tiina, ympäristötarkastaja
Saari Olga, ympäristötarkastaja
Tuominen Adele, ympäristötarkastaja

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

3/37

- Valvira:
Helleharju Laura, ylitarkastaja
Hemming Sonja, ylitarkastaja
Lencioni Isabella, johtava asiantuntija
Kauppi Reija, lakimies
Peippo Taru, lakimies
Ritari Anne, lakimies

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
sisältö**

Terveydensuojelun valvonnan arviointi- ja ohjauskäynnin sisältönä on terveydensuojelun valvonnan arviointi yleisellä tasolla sekä tarkempi arviointi talousvesi- ja uima-allasvesivalvonnasta, asumisterveysvalvonnasta sekä koulujen ja päiväkotien valvonnasta.

Arviointi perustuu valtakunnallisissa tietojärjestelmissä (VYHA, Vati) oleviin valvontayksikön tietoihin, valvontayksikön toimittamaan ennakko- ja jälkikäteismateriaaliin sekä 6.6.2023 pidettyyn terveydensuojelun arviointi- ja ohjauspäivän haastatteluun.

**Arvioinnin perusteet ja
dokumentit**

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma vuosille 2020-2024
Valtakunnallinen terveydensuojelun valvontaohjelma 2020-2024
Terveydensuojelulaki 763/1994

Raportin jakelu

Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut
Helsingin kaupungin kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto
Ruokavirasto
Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

4/37

Yleistä terveydensuojeluvalvonnasta

Terveydensuojelulain tehtävistä pääosa tehdään ympäristöterveysyksikössä. Talousvesivalvontaan liittyviä tehtäviä tehdään myös elintarviketurvallisuusyksikössä. Kummallakin yksiköllä on oma päällikkö. Ympäristöterveysyksikössä toimii terveydensuojelutiimi ja asumisterveysiimi, joilla on omat tiimipäälliköt. Suurin osa tehtävistä on delegoitu viranhaltijoille.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024 ja se päivitetään vuosittain. Suunnitelman laadinnassa on pääosin huomioitu sekä ympäristöterveydenhuollon yhteinen että terveydensuojelun valtakunnallinen valvontaohjelma ja niiden painopisteet. Valvontasuunnitelmaa ja sen toteutumisen arviointia on tarvetta vielä täydentää.

Vähäisten resurssien vuoksi terveydensuojelun valvontatehtäviä joudutaan voimakkaasti priorisoimaan erityisesti suunnitelmallisessa valvonnassa. Suunnitelmallisen valvonnan toteutuma oli vuosina 2022 ja 2021 alle 70 %. Suunnitelmalliseen valvontaan pystytään käyttämään noin 30 % terveydensuojelun valvontaan käytettävästä kokonaistyöajasta. Kaikkia valvontakohteita ei pystytä tarkastamaan valtakunnallisen vähimmäistarkastustiheyden mukaisesti. Terveydensuojelulain tehtävien hoitamiseen on viime vuosina saatu jonkin verran lisäresurssia ja toimintaa on kehitetty ja kehitetään. Lisäresursseille on kuitenkin edelleen tarvetta, jotta tehtävät voidaan hoitaa lainsäädännön ja valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti.

Terveydensuojelulain valvonnassa tehdään jo laajasti viranomaisyhteistyötä, mutta yhteistyötä ja sen sisältöä on tarpeellista vielä joiltain osin kehittää.

Palautetta keskusviranomaiselle ja aluehallinnolle

VYHA-tietojärjestelmään tulisi olla mahdollista laittaa useampi valvontayksikön sähköpostiosoite, jotta vain yhtä toimialaa koskeva sähköposti voitaisiin lähettää suoraan kyseiselle toimialalle ilman sisäistä jatkolähetystä.

Koulutusta kaivattaisiin lisää erityisesti uusista ilmanvaihtojärjestelmistä. Ne ovat kehittyneet ja monimutkaistuneet, ja ajan tasalla pysyminen on hankalaa. Lisäksi tulkinta tetrakloorianisolin hajusta kaipaisi selvennystä.

Valvontayksikön toimintaympäristö

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

5/37

Toimintaympäristö

Toimintaympäristöä on kuvattu yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristön muutoksia on kuvattu yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Organisaatio ja henkilöstö

Valvontayksikön organisaatio

Valvontayksikön organisaatiota on kuvattu yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Terveysturvajärjestelmän tehtävien osalta todetaan lisäksi seuraavaa.

Ympäristöterveysyksikössä toimii terveysturvajärjestelmä ja asumisterveysryhmä, joilla on omat tiimipäälliköt. Terveysturvajärjestelmässä on tiimipäällikön lisäksi 11 ympäristötarkastajaa ja kolme terveysturvajärjestelmän tiimin tehtäviin kuuluu suunnitelmallinen valvonta, tupakka- ja lääkelain valvonta, laivatarkastukset, kansainväliset ruumiiden siirrot sekä rotista aiheutuvat haitat. Asumisterveysryhmässä on tiimipäällikön lisäksi kymmenen ympäristötarkastajaa ja asumisterveysneuvoja. Tiimin tehtäviin kuuluu asuntojen terveysturvajärjestelmän selvittäminen, asumisterveysneuvonta, asuntoyhteisöjen tupakointikiellot ja sosiaalialan laitosten valvonta. Yksikön yhteisiä toimintoja varten on ilmoitusten käsittelyryhmä, laatutyöryhmä ja kaavatyöryhmä. Talousveden valvontaan liittyvät asiat hoidetaan pääosin elintarviketurvallisuusyksikössä.

Ympäristöterveysyksikkö kokoontuu kuukausittaisittain. Terveysturvajärjestelmäryhmä kokoontuu kolmen viikon välein ja kerran kuukaudessa pidetään linjauspalaveri. Asumisterveysryhmä tapaa viikoittain ja neljän viikon välein pidetään tiimipalaveri. Lisäksi tarpeen mukaan pidetään muita palaverieja. Elintarviketurvallisuusyksikössä talousvesiasioita hoitavat elintarviketarkastajat eivät osallistu ympäristöterveysyksikön kokouksiin, mutta yhteistyötä tehdään rajapinta-asioissa.

Laatutyöryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa ja yksikkökokoukseen viedään tiedoksi päätetyt asiat. Ilmoitusten käsittelyryhmään kokoontuu kuuden viikon välein. Kaavatyöryhmä kokoontuu kolmen viikon välein ja siinä on edustajat sekä terveysturvajärjestelmäryhmästä että asumisterveysryhmästä.

(Hyvä käytäntö)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

6/37

Ympäristöterveysyksikkö ja yksikköön kuuluvat tiimit kokoontuvat säännöllisesti ja tarpeen mukaan. Haastattelussa saadun tiedon mukaan säännöllisiä tapaamisia pidetään hyvinä ja henkilöstö voi vaikuttaa niiden tiheyteen.

Delegoitu toimivalta

Delegoitua toimivaltaa on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Raporttiin kirjatun havainnon lisäksi terveydensuojelulain tehtävien osalta todetaan seuraavaa.

Terveydensuojelulain tehtävistä ympäristö- ja lupajaostossa käsitellään käymälän rakentamismääräys yleiselle alueelle, kaupungissa tarpeelliset toimenpiteet vahinkoeläinten hävittämiseksi, valvontasuunnitelman hyväksyminen ja toteutuman arviointi, delegoinnit, taksa, terveydensuojelujärjestys, lintujen ruokintakiellon alueet, valmiussuunnitelma ja pakkokeinot. Viranhaltijoiden tekemät päätökset ovat nähtävissä kaupungin verkkosivuilla.

Hallintosäännön sekä ympäristö- ja lupajaoston päätösten mukaisesti periaatteellisesti ja taloudellisesti merkittävät lausunnot antaa kaupunginhallitus. Muut lausunnot antaa ympäristöjohtaja, jos asia koskee useampaa ympäristöpalvelujen yksikköä. Ympäristöterveysyksikön päällikkö antaa yksikköä koskevat teknisluontoiset lakilausunnot, ympäristölupalausunnot, YVA- lausunnot, lausunnot valitusviranomaiselle ja muut yksittäistapausta koskevat lausunnot. Edellä kuvattu toimintatapa on koettu toimivaksi ja tarkoituksenmukaiseksi.

***Ilmoitusten käsittely ja tiedon saanti**

(Kehitettävää)

Delegointipäätöksen liitteessä ei ole mainittu terveydensuojelulain 15 §:n mukaista ilmoituksen käsittelyä eikä 47.1 §:n mukaista terveydensuojeluviranomaisen oikeutta saada kunnan, valtion ja kirkon viranomaiselta kunnan terveydensuojelun kehittämisen ja valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Selvyyden vuoksi näidenkin pykälien mukaiset tehtävät olisi hyvä delegoida viranhaltijoille, koska he käytännössä tekevät näitä tehtäviä.

***Lausuntojen antaminen**

(Kehitettävää)

Ympäristö- ja lupajaoston toimivallan siirtämistä koskevassa liitetaulukossa olisi informatiivisuuden vuoksi suositeltavaa näkyä myös lausuntojen delegointi, vaikka ne onkin tehty erillisillä päätöksillä.

Lausuntojen antamisen delegointiin on annettu kehittämisehdotus myös tämän raportin Talousvesi osuudessa.

***Toimielimen tiedottaminen**

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

7/37

(Kehitettävää)

Ympäristö- ja lupajaostolle olisi hyvä viedä tiedoksi nykyistä enemmän terveydensuojeluvalvonnan asioita, koska suurin osa terveydensuojelulain tehtävistä on delegoitu viranhaltijoille. Tämä edistäisi toimielimen jäsenten tiedon saantia terveydensuojelulain tehtävistä.

Toimielimen tiedottamiseen liittyviä kehittämisehdotuksia on myös tämän raportin Talousvesi sekä Kylpylät, uimahallit ja maauimalat osuuksissa.

Valvonnan järjestäminen ja voimavarat

Valvonnan järjestämistä ja voimavaroja on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Raporttiin kirjattujen havaintojen lisäksi terveydensuojelulain tehtävien osalta todetaan seuraavaa.

Terveydensuojelun valvontatehtävissä on pitkään ollut henkilöresursseissa vajetta. Vähäisten resurssien vuoksi valvontatehtäviä joudutaan voimakkaasti priorisoimaan erityisesti suunnitelmallisessa valvonnassa, koska työaikaa joudutaan käyttämään muihin akuuteimpiin tehtäviin. Tilannetta on koitettu ja koitetaan korjata kehittämällä toimintaa eri tavoin. Tilannetta on pahentanut myös ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja vaihtuvuus.

Ympäristöterveysyksikköön on muutaman viime vuoden aikana saatu lisäresurssia, mutta ne eivät ole riittäneet tavoitteisiin pääsemiseksi.

Vuoden 2023 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman mukaan terveydensuojelulain valvontaan on käytettävissä 24,5 henkilötyövuotta. Suunnitelman mukaan nykyisellä valvontahenkilöstöllä ei saavuteta Valviran asettamia tarkastustavoitteita.

Terveydensuojelulain tehtäviin liittyviä resurssitarpeita on käsitelty myös tämän raportin Talousvesivalvonta, Uimahallien, kylpylöiden ja maauimaloiden valvonta ja Asumisterveys osuuksissa.

(Korjattavaa)

Haastattelussa saadun tiedon mukaan Valviran asettaman vähimmäistarkastustiheyden (tarkastus vähintään viiden vuoden välein) saavuttaminen edellyttäisi noin 3–4 henkilötyövuoden lisäystä. Arviointi- ja ohjauskäynnillä käytössä olleiden asiakirjojen ja haastattelussa saatujen tietojen perusteella aluehallintovirasto katsoo, että terveydensuojelun valvontatehtävien lain- ja asianmukainen hoitaminen edellyttää edelleen henkilöstöresurssien lisäystä, eikä puutteiden korjaaminen ole mahdollista pelkästään toimintaa kehittämällä. Suunnitelmallisen valvonnan vuosittaisen perusmaksun käyttöönotto vuoden 2022 alusta lisäsi merkittävästi tuloja, jotka tulisi suunnata terveydensuojelulain valvontatehtävien hoitamiseen.

Henkilöstön osaamisen varmistaminen

Pätevyysvaatimukset

Pätevyysvaatimuksia on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Perehdyttäminen

Perehdyttämistä on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Kouluttautuminen

Kouluttautumista on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Valvontatyötä ohjaavat ja tukevat asiat

Tietojärjestelmät

Tietojärjestelmiä on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Laatujärjestelmä tai toimintaohjeet

Laatujärjestelmää ja toimintaohjeita on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Raporttiin kirjatun havainnon lisäksi terveydensuojelulain tehtävien osalta todetaan seuraavaa.

Ympäristöterveysyksikön päivittäisessä työssä käytetään laatujärjestelmän lomakkeita ja ohjeita. Käytössä on myös Valviran ohjeet ja Vati-tietojärjestelmän tarkastuslomakkeet. Yksikön sisäisen auditoinnin aiheena oli vuonna 2022 laskutus ja vuonna 2023 aiheena on meluhaitan käsittely. Koulujen tarkastuksiin tehtiin vertaisarviointi pääkaupunkiseudun valvontayksiköiden kanssa, josta laadittiin yhteenveto. Tulosten perusteella mietitään mahdollisesti tarvittavia muutoksia.

Haastattelussa saadun tiedon mukaan on ollut epäselvyyttä, onko vuonna 2006 päivitetty terveydensuojelujärjestys edelleen voimassa vai onko se kumottu. Toistaiseksi on lähdetty siitä, että terveydensuojelujärjestys on voimassa, koska kumoamispäätöstä ei ole löydetty.

***Terveydensuojelujärjestys**

(Kehitettävää)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

31.10.2023

Julkinen

9/37

Terveydensuojelujärjestyksen sisältö on tarpeellista tarkistaa, ettei se ei ole ristiriidassa voimassa olevan lainsäädännön kanssa.

Maksullisuus ja maksutaksat

Maksullisuutta ja maksutaksaa on käsitelty yleisesti yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Raporttiin kirjattujen havaintojen lisäksi terveydensuojelulain maksujen osalta todetaan seuraavaa.

Terveydensuojelulain muutoksen myötä tietyiltä terveydensuojelulain suunnitelmallisen valvonnan kohteilta peritään vuosittainen perusmaksu 1.1.2022 alkaen. Maksulla on tarkoitus mahdollistaa toiminnanharjoittajien kattavampi neuvonta ja ohjaus, tukea omavalvonnan toteuttamista sekä kattaa sellaista valvontakohteisiin liittyvää työtä, josta ei muuten voida periä maksua.

Terveydensuojelun valvonnasta kertyi tuloja vuonna 2022 yhteensä 409 187 euroa, josta perusmaksujen osuus oli 150 000 euroa. Valvonnan kokonaistulot, huomioimatta perusmaksua, kasvoivat edellisestä vuodesta 58 %. Suunnitelmallisen valvonnan osuus valvonnan kokonaistuloista oli 74 %.

***Maksutaksan päivityksessä huomioitavaa**

(Kehitettävää)

Terveydensuojelulain 50 a §:n 2 momentin kohdan 2 mukaan kunnalla on oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu kaivon omistajalta talousvesitutkimuksista silloin, kun kysymys ei ole talousvettä toimittavasta laitoksesta. Maksu olisi hyvä lisätä ympäristöterveydenhuollon taksan 1 §:n kohdan B soveltamisalaan.

Terveydensuojelulain 50 a §:n kohdan 3 mukaan kunnalla on oikeus periä hyväksymänsä taksan mukainen maksu tarkastuksista, jota liittyvät ympäristönsuojelulain 17 luvun säännösten nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaan. Haastattelussa saadun tiedon mukaan näitä tarkastuksia ei käytännössä juurikaan tehdä. Mahdollisuus periä maksu näistäkin tarkastuksista on kuitenkin suositeltavaa lisätä taksaan.

Maksutaksan 1 §:n kohdan 13 viimeisen lauseen pitäisi terveydensuojelulain mukaan jatkua ... ”ja siihen liittyvä jatkotutkimustarpeen määrittely on kuitenkin maksuton”. Haastattelussa saadun tiedon mukaan lauseen loppu on jäänyt vahingossa pois ja korjataan seuraavassa maksutaksan päivityksessä.

Neuvonta ja ohjaus

Neuvontaa ja ohjausta on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

10/37

Viestintä normaalioloissa

Viestintää normaalioloissa on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Laboratoriot

Laboratorioihin liittyviä asioita on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa sekä tämän raportin Talousvesi osuudessa.

Auditoinnit, arviointi- ja ohjauskäynnit

Auditointeihin liittyviä asioita on kuvattu yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Valvontasuunnitelma ja sen toteutuminen

Yhteiset tavoitteet valvontasuunnitelmassa

Valvontasuunnitelman yhteisiä tavoitteita on kuvattu yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa.

Toimialakohtaiset tavoitteet valvontasuunnitelmassa

Terveydensuojelun valvontasuunnitelma on osa ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa ja sen laadinnassa on huomioitu sekä ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma että terveydensuojelun valtakunnallinen valvontaohjelma. Suunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024 ja sitä päivitetään vuosittain.

Valvontasuunnitelman terveydensuojeluvalvontaa koskevassa osuudessa on kuvattu valvonnan tavoitetta ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtäviä, käytössä olevia henkilöstövoimavaroja, valvonnan kohdentamista, tarkastuksia, neuvontaa, näytteitä, valvontaprojekteja, varautumista talousveden aiheuttamiin vaaratilanteisiin sekä suunnitelmallisen valvonnan toteutumisen arviointia. Valvontasuunnitelman liitteenä on valvontaohjelmakautta koskeva taulukko, jossa on toimintatyypeittäin kerrottu muun muassa valvottavien toimintojen lukumäärät, valtakunnallinen tarkastustiheysuusitus, vuosittaiset tarkastusmäärät, suunnitellut tarkastukset yhteensä, riskinarvioinnin perusteella tehty tarkastusten lisäys/vähennys, tarkastusaika, tarkastuksen sisältö, sekä vuosittaiset näytemäärät.

Suunnitemallisen valvonnan tarkastuksilla käytetään Vati-lomakkeita. Osa tarkastuksesta voidaan tehdä etänä asiakirjatarkastuksena tai haastatteluna. Kotirauhan piirin kuuluvat toiminnot ja freelancer-toiminnanharjoittajien toimintojen tarkastukset tehdään kokonaan etänä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

11/37

Valvontasuunnitelman mukaan terveydensuojelun valvontaan on vuonna 2023 käytettävissä 24,5 henkilötyövuotta, kun vastaava luku vuonna 2022 oli 23,5 henkilötyövuotta. Haastattelussa saadun tiedon mukaan suunnitelmalliseen valvontaan on henkilötyövuosista käytettävissä arviolta noin 30 % Valvontasuunnitelmien mukaan vuonna 2023 suunnitelmallisesti valvottavien toimintojen määrä on 2667, kun se vuonna 2022 oli 3212. Toimintojen määrän vähenemiseen on vaikuttanut lainsäädännön muutokset sekä tietojen päivittäminen. Valvontayksikön arvion mukaan suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvat kaikki toiminnot eivät ole viranomaisen tiedossa, vaikka niitä on eri keinoin aktiivisesti selvitetty ja tilanne on parantunut.

***Valvontasuunnitelman sisältö**

(Hyvä käytäntö)

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu terveydensuojelun suunnitelmallista valvontaa selkeästi ja kattavasti. Valvontasuunnitelman liitteeseen on koottu valvontaohjelmakaudella tehtävä suunnitelmallinen valvonta, jota päivitetään vuosittain. Suunnitelmassa on kuvattu myös muita terveydensuojelulain tehtäviä.

Valvontasuunnitelmassa on huomioitu ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman sekä terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ja suunniteltu konkreettisesti, miten niitä omassa toiminnassa edistetään. Valvontasuunnitelman laadinnassa hyödynnetään valvontasuunnitelmakauden edellisten vuosien toteutumaa. Ennen valvontasuunnitelman laadintaa ympäristöterveysyksikössä tehdään toimintaympäristöanalyysi siitä, mitä on tulossa ja mitä pitäisi valvontasuunnitelmassa huomioida.

Suunnitelmallisen valvonnan kehittämistyötä tehdään aktiivisesti muun muassa kehittämällä kohdekohtaista riskinarviointia ja etätarkastuksia, päivittämällä tarvittaessa toimintaohjeita ja lomakkeita sekä kehittämällä toiminnanharjoittajien ohjausta ja neuvontaa.

Terveydensuojelun valvonnassa tehdään omia valvontaprojekteja, muun muassa vuosina 2021–2023 oli käynnissä päiväkotien siivous- ja hygieniaprojekti, vuonna 2022 selvitettiin legionellabakteerien esiintymistä porealtaissa ja vuonna 2023 seurataan tilojen lämpötiloja sosiaalihuollon kohteisiin tehtävien tarkastusten yhteydessä.

(Kehitettävää)

Terveydensuojelun valvontasuunnitelmassa olisi hyvä tuoda esille, kuinka paljon käytössä olevista henkilöresursseista suunnitellaan käytettävän suunnitelmalliseen valvontaan ja kuinka paljon muuhun terveydensuojelulain mukaisiin tehtäviin.

Valvontasuunnitelmassa olisi hyvä kuvata nykyistä kattavammin myös terveydensuojelun muuta kuin

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

12/37

suunnitelmallista valvontaa erityisesti sellaisten tehtävien osalta, joihin käytetään merkittävästi henkilöresursseja. Vaikka näihin tehtäviin käytettävien resurssien määrää on jossain määrin vaikeaa ennakoida suunnitteluvaiheessa, on edellisen vuoden/vuosien perusteella mahdollista arvioida tähän työhön tarvittavaa työaikaa.

Valvontasuunnitelmaan sisältöön on annettu kehittämisehdotus myös tämän raportin Asumisterveys osuudessa.

***Tiedonsaannin lisääminen**

(Kehitettävää)

Terveydensuojeluvalvonnan piiriin kuuluvien toimipaikkojen tietoon saamiseksi on suositeltavaa lisätä yhteistyötä kaupungin yritysneuvonnan kanssa. Ilmoitusvelvollisuutta koskevalla aktiivisella säännöllisellä tiedottamisella voidaan myös edistää ilmoitusten tekemistä.

Valvonnan riskiperusteisuus

Valvonnan riskiperusteisuutta on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Raporttiin kirjattujen havaintojen lisäksi terveydensuojelulain osalta todetaan seuraavaa.

Terveydensuojelulain mukaiset ilmoitukset käsittelee ilmoitustiimi. Käsitteilyn yhteydessä arvioidaan, milloin kohteeseen on tarvetta tehdä ensimmäinen tarkastus. Arvioinnin tekemiseen on toimintaohje ja tarvittaessa asiasta keskustellaan tiimissä. Ensimmäinen tarkastus tehdään 3–12 kuukauden kuluessa arvioinnin tuloksesta riippuen. Palvelulupauksena on, että ilmoitus käsitellään seitsemän vuorokauden kuluessa. Käytännössä käsittelyaika on ollut noin 3–5 vuorokautta.

Ympäristöterveysyksikössä on kehitetty terveydensuojelun suunnitelmalliseen valvontaan kohdekohtainen riskinarviointimenetelmä, joka otettiin käyttöön vuoden 2022 lopussa. Sitä pidetään tarpeellisena, koska Valviran ohjeellisia tarkastustiheyksiä ei ole koskaan pystytty resurssipuutteiden vuoksi yksikössä saavuttamaan. Kohdekohtaisella riskinarvioinnilla arvioidaan päästävän siihen, että korkean riskin kohteissa pystytään tekemään nykyistä enemmän tarkastuksia, kun taas matalan riskin kohteissa tarkastuksia voidaan vähentää tai niitä tehdään vain tarvittaessa.

Kohdekohtaisen riskinarvioinnin ohjeen mukaan riskinarviointi tehdään aina suunnitelmallisen tarkastuksen yhteydessä niitä toimintatyppejä valvottaessa, joissa käytetään tarkastuslomakkeena Vatin huoneistolomaketta. Uusinta- ja seurantatarkastuksella ei tehdä riskinarviointia. Riskinarviointi tehdään siihen laaditulla lomakkeella, jossa arvioidaan huoneistolomakkeessa mainittujen tarkastettavien asioiden osalta haitan esiintymisen todennäköisyyttä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

13/37

Riskinarvioinnin lopputulos (matala/ tavanomainen/ kohonnut riski) vaikuttaa seuraavan tarkastuksen ajankohtaan. Toimintatyyppin ja riskinarvioinnin lopputuloksen perusteella tarkastustiheys voi näissä kohteissa olla 2–6 vuoden välein tai tarvittaessa. Riskinarvioinnin lopputulos ja seuraava tarkastusajankohta merkitään tarkastuskertomukseen. Toiminnanharjoittaja saa pyynnöstä riskinarviointilomakkeen. Riskinarvioinnin perusteella annettu tarkastustiheys merkitään Vatiin perusteluineen.

Kohdekohtaisen riskinarviointilomakkeen mukaan kosmetologisissa huoneistoissa ja muussa ihon käsittelyssä (jos ei ole ihoa rikkovia toimintoja) tarkastus voidaan tehdä vain tarvittaessa, ellei kohdetta ole arvioitu kohonneen riskin kohteeksi, jolloin tarkastustiheys on vähintään kerran neljässä vuodessa. Samalainen tarkastustiheys on mahdollinen asunnoissa, joissa tarjotaan majoitusta. Haastattelussa saadun tiedon mukaan toimintoon, joka on luokiteltu tarvittaessa tarkastettavaksi, tehdään tarkastus nopeasti valituksen johdosta. Esimerkiksi kauneushoitoloista ja erityisesti kynsistudioiden hajuhaitoista tulee kymmeniä valituksia vuosittain. Kohteissa, joihin tehdään tarkastus vain tarvittaessa, voidaan tehdä jatkossa tarkastuksia projektiluontoisesti.

Kohdekohtaisen riskinarviointilomakkeen mukaan lähes kaikissa muissa huoneistoissa kuin edellä mainituissa tarkastus voidaan tehdä kuuden vuoden välein, jos kohde on arvioitu matalan riskin kohteeksi.

Ammattioppilaitoksissa, esiopetuksessa, lukioissa, päiväkodeissa ja ryhmäpäiväkodeissa sekä peruskouluissa vähimmäistarkastustiheys on kuitenkin kerran viidessä vuodessa. Sosiaalihuollon palvelujen tarkastustiheyksiä ei ole riskinarviointitaulukossa mainittu.

Haastattelussa saadun tiedon mukaan kohdekohtainen riskinarviointi oli kesäkuun 2023 alkuun mennessä tehty noin 350 kohteeseen, lähinnä kouluihin, päiväkoteihin ja kauneudenhoitoalan toimintoihin. Yksikössä ei ole vielä arvioitu laajemmin niiden vaikutuksia toimintatyyppien tarkastustiheyksiin verrattuna aiempaan tarkastustiheystarpeeseen.

Valvontasuunnitelman mukaan vuosina 2020–2024 suunnitelmallista valvontaa kohdennetaan talousvesivalvontaan, uimavesivalvontaan, lasten ja nuorten käyttämiin tiloihin, jatkuvaa hoitoa antaviin sosiaalihuollon toimintayksiköihin ja ihoa rikkoviin toimintoihin.

***Ilmoitusten käsittely**

(Hyvä käytäntö)

Ilmoitusten käsittelyyn on yksityiskohtainen toimintaohje ja ilmoituksia pyydetään aktiivisesti tarvittaessa pakkokeinoja käyttäen. Ilmoitukset käsitellään nopeasti.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

14/37

(Kehitettävää)

Ilmoitusten käsittelyn toimintaohjeen liitteessä 4 mainittujen ilmoitusvelvollisten ja ei ilmoitusvelvollisten toimintojen listaukset on hyvä tarkistaa, että ne ovat linjassa Valviran 3.6.2022 antaman Terveydensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden soveltamishojeen ja 12.6.2023 annetun Terveydensuojelulain mukainen perusmaksuvelvollisuus -ohjeen kanssa.

Ilmoitusten käsittelyn toimintaohjeessa on viitattu STM:n asetukseen eräistä terveydensuojelulaissa tarkoitetuista huoneistoista ja laitoksista sekä ilmoituksesta liikkuvasta ajoneuvosta tai laitteesta (167/2003). Asetus ei ole enää voimassa. Ohjeessa mainittu Valviran terveydensuojelun valvontaohjeisto ei myöskään ole enää käytössä.

Hakemusten ja ilmoitusten käsittelyä koskevia kehittämisehdotuksia on annettu myös tämän raportin Talousvesi sekä Kylpylät, uimahallit ja maaumalat osuuksissa.

***Kohdekohtainen riskinarviointi**

(Hyvä käytäntö)

Terveydensuojelun suunnitelmallisessa valvonnassa on otettu käyttöön kohdekohtainen riskinarviointimenetelmä ja sitä kehitetään edelleen.

(Kehitettävää)

Kohdekohtaisen riskinarvioinnin tekeminen ainakin näin alkuvaiheessa koettiin osittain haasteelliseksi ja tarkastajan harkintaan jää paljon asioita. Tänä vuonna on tarkoitus, että jokainen tarkastaja on mukana vähintään kahden eri tarkastajan tarkastuksella, jotta saadaan hyödynnettyä olemassa olevia hyviä käytäntöjä ja tarkastustapoja. Jatkossa voidaan toteuttaa myös interkalibrointeja.

Kohdekohtaisen riskinarviointimenetelmän käyttöönotossa on tärkeää panostaa tarkastajien tekemän arvioinnin yhdenmukaisuuteen. Selkeät ohjeet, yhdessä tehtävät linjaukset, paritarkastukset ja interkalibroinnit ovat hyviä työkaluja, ja niitä on jo osittain käytössäkin. On myös tärkeää säännöllisesti seurata, miten yhdenmukaisuus käytännössä toteutuu.

(Korjattavaa)

Yksikössä käytössä olevan kohdekohtaisen riskinarviointimenetelmän lopputuloksena voi tiettyjen toimintatyyppien kohdalla olla tarkastuksen tekeminen tarvittaessa tai kuuden vuoden välein.

Terveydensuojelulain 6 §:n mukaan kunnan tehtävänä on edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

15/37

turvataan terveellinen elinympäristö. Säännöllistä valvontaa varten on laadittava terveydensuojelun valvontasuunnitelma, jonka laadinnassa tulee ottaa huomioon terveydensuojelun valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvonnan tulee olla laadukasta, riskiperusteista ja terveyshaittoja ehkäisevää.

Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet on tarkastettava riittävän usein ja siten, että terveyshaittaa mahdollisesti aiheuttavat tekijät havaitaan tarkastuksilla. Valvontaohjelmassa suunnitelmallisen valvonnan kohteet on jaettu kolmeen riskiluokkaan, joiden perusteella on eri toimintatyypeille määritelty tarkastustiheys. Kunta voi kohdekohtaisen riskinarvioinnin perusteella tarvittaessa lisätä tai vähentää tarkastustiheyttä. Vähimmäistarkastustiheys on kuitenkin yksi tarkastus viiden vuoden välein. Verkkoalustoilla tarjottavissa pienimuotoiseen lyhytaikaiseen majoitukseen tarjottavissa huoneistoissa valvontaa voidaan terveydensuojeluviranomaisen harkinnan mukaan toteuttaa muutoinkin kuin tarkastuksin. Kotirauhan piirissä oleviin toimintoihin ei myöskään edellytetä tehtävän säännöllisiä fyysisiä tarkastuksia.

Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan tarkastettaessa suunnitelmallisen valvonnan piirissä olevia toimintoja vain tarvittaessa tai kuuden vuoden välein, toimitaan terveydensuojelulain tarkoituksen ja tavoitteiden sekä terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman vastaisesti. Tarkastuksen tavoitteena on selvittää, aiheutuuko toiminnasta terveyshaittaa tai esiintyykö tarkastuskohteessa sellaisia tekijöitä ja olosuhteita, joiden vuoksi terveyshaitta voi syntyä. Näiden selvittäminen edellyttää pääsääntöisesti fyysistä tarkastusta säännöllisin väliajoin. Kohdekohtaisen riskinarviointimenetelmän tarkoituksena tulee olla, että sen perusteella arvioidaan kohteen/toiminnan riskeihin perustuvaa tarkastustiheyttä eikä siihen saa vaikuttaa käytössä olevat henkilöresurssit.

***Tarkastuskertomus**

(Hyvä käytäntö)

Tarkastuskertomukseen kirjataan tehty riskinarviointi ja sen tulos sekä seuraavan tarkastuksen ajankohta.

(Kehitettävää)

Tarkastuskertomukseen olisi hyvä kirjata myös riskinarvioinnin perusteet ja tietoa siitä, miten toiminnanharjoittaja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa tarkastustiheYTEEN.

Toiminnanharjoittajan tiedon saantia koskevia kehittämissuhteita on annettu myös tämän raportin Talousvesi osuudessa.

Valvontasuunnitelman seuranta ja toteutumisen arviointi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

16/37

Valvontasuunnitelman seuranta ja toteutumista on käsitelty yhteisen arviointi- ja ohjauskäynnin raportissa. Raporttiin kirjatus havainnon lisäksi terveydensuojelulain tehtävien osalta todetaan seuraavaa.

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuman arvioinnissa on kuvattu suunnitelmallisen ja muun terveydensuojelun valvonnan toteutumista. Arvioinnin liitteenä on taulukko suunnitelmallisten tarkastusten ja näytteiden toteutumisesta kohdetyypeittäin.

Valvontasuunnitelman toteutuman mukaan kaikkien terveydensuojelun valvontaan oli suunniteltu käytettävän 23,5 henkilötyövuotta vuonna 2022, toteutuman ollessa 21,3 henkilötyövuotta (91 %).

VYHA-tietojärjestelmään kirjattujen tietojen mukaan vuonna 2022 terveydensuojelun valvontaan oli suunniteltu käytettävän 19,7 henkilötyövuotta ja toteutuma oli 17,5 henkilötyövuotta. Vastaavat luvut vuonna 2021 olivat 19 henkilötyövuotta ja 18 henkilötyövuotta. Vuonna 2023 terveydensuojelun valvontaan on suunniteltu käytettävän 20,8 henkilötyövuotta. Tietojärjestelmään kirjattuihin henkilötyövuosiin sisältyy vain tarkastuksia tekevät henkilöt.

Terveydensuojelun valvonnan toteutumaprosentiksi on vuosina 2022 ja 2021 ilmoitettu alle 70 %. Syinä valvontasuunnitelman toteutumattomuuteen on ilmoitettu pitkäaikainen ja tilapäinen vaje henkilövoimavaroissa sekä vuonna 2021 koronasta aiheutuneet lisätehtävät. Toimenpiteenä tilanteen korjaamiseksi on esitetty henkilöresurssien lisäämistä sekä toiminnan tehostamista muun muassa riskinarviointimenetelmän käyttöönotolla.

Valvontasuunnitelman toteutuman mukaan kaikkien terveydensuojelun valvontaan oli suunniteltu käytettävän 23,5 henkilötyövuotta, toteutuman ollessa 21,3 henkilötyövuotta (91 %). Vuodelle 2022 suunnitelluista tarkastuksista toteutui 58 %. Tekemättä jäi 365 tarkastusta. Kohderyhmään päiväkodit, koulut, oppilaitokset, lasten ja nuorten käyttämät kerhot ja muut oleskelutilat, tehostettu palveluasuminen ja sosiaalialan yksiköt oli suunniteltu tehtävän 442 tarkastusta, joista 58 % toteutui. Kohderyhmään kauneushoitola, tatuointipaikka, solarium, julkinen kuntosali ja liikuntatila, julkinen majoitushuoneisot ja yleinen sauna oli suunniteltu tehtävän 339 tarkastusta, joista 52 % toteutui. Muissa kohderyhmissä tarkastukset toteutuivat suunnitellusti.

(Hyvä käytäntö)

Terveydensuojelun valvontasuunnitelman toteutuman arvioinnissa on kuvattu selkeästi sekä suunnitelmallisen valvonnan että muun terveydensuojelun valvonnan toteutumista.

Kaupunkiympäristön toimialan toimintakertomuksessa tuodaan monipuolisesti esille terveydensuojelun valvontaa toimintakertomusvuonna.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

17/37

(Kehitettävää)

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan kunnan valvontasuunnitelman toteutuman arvioinnissa tulisi arvioida voimavarojen määrää suhteessa lainsäädännön vaatimuksiin, valvontatarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan. Arvioinnissa olisi hyvä tuoda nykyistä selvemmin esille, mitä terveydensuojelun valvontaan kuuluvia tehtäviä jäi tekemättä sen vuoksi, että henkilöresursseja niiden tekemiseen ei ollut riittävästi. Lisäksi on tarpeellista tuoda esille nykyistä yksityiskohtaisemmin ne toimenpiteet, joilla tilannetta aiotaan parantaa.

Arvioinnin liitteenä olevaa taulukkoa olisi hyvä kehittää siten, että suunnitellut tarkastukset ja niiden toteutuminen olisi tarkemmin eriteltynä kohdetyypeittäin niissä kohderyhmissä, joissa nyt on paljon erityyppisiä kohteita. Erittelyä oli kyllä tehty arvioinnin tekstiosassa, mutta se olisi hyvä näkyä myös taulukossa.

Talousvesi

Talousvesivalvonnan resurssit on sijoitettu elintarviketurvallisuusyksikköön. Merkittävin syy tähän on elintarvikeperäisten epidemiaepäilyjen runsaus Helsingissä. Epidemiaepäilyjen hoitamisen vuoksi nähtiin synergiaetua pitää talousvesiasiat samassa yksikössä kuin elintarvikeasiat. Käyttöveden valvonta hoidetaan ympäristöterveysyksikössä. Yksiköt tekevät tarpeen mukaan vahvaa yhteistyötä.

Talousvettä toimittavien laitosten valvonta on keskitetty kahdelle tarkastajalle ja lisäksi kolmas on tarkoitus perehdyttää tehtäviin. Talousvesivalvonnasta vastaavat tarkastajat valvovat lisäksi talousveden näytteenottosuunnitelman toteutumista oman vesilähteen varassa olevissa elintarvikehuoneistoissa ja sellaisissa valvontakohteissa, joissa talousvettä käytetään osana julkista tai kaupallista toimintaa.

Talousvesivalvontaa hoidetaan pääosin laadukkaasti: valvontayksiköllä on selkeät toimintatavat eri valvontatoimille ja häiriötilannetoiminta on hyvällä tasolla. Yhdenmukaisia toimintatapoja tukee talousvesitiimin tiivis yhteistyö ja kuukausittaiset talousvesipalaverit. Yhteistyö laboratorion sekä muiden viranomaisten kanssa on toimivaa. Talousvettä toimittavien laitosten näytteenotto on vaatimustenmukaista.

Oman vesilähteen varassa olevien elintarvikehuoneistojen sekä julkisen ja kaupallisen toiminnan talousveden valvontaa tulee napakoittaa, jotta valvontatiedot ovat Vati-tietojärjestelmässä ajantasalla, näytteenotto on jatkossa varmasti suunnitelman ja vaatimusten mukaista ja valvontakohteet otettu huomioon häiriötilannevalmiudessa. Talousvesivalvontaan olisi hyvä kohdentaa sisäinen auditointi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

18/37

* Hakemusten ja ilmoitusten käsittely

(Hyvä käytäntö)

Terveysturvajärjestelmä 18 §:n mukaisten hakemusten ja 18 a §:n mukaisten ilmoitusten käsittely vastaa valtakunnallisia terveysturvajärjestelmän valvontaohjeita. Valvontayksikön verkkosivuilla on selvä ohjeistus toiminnanharjoittajille hyväksymishakemusten ja ilmoitusten tekemisestä.

Talovesiviesäasetuksen 18 §:n mukainen hakemuslomake on valvontayksikön verkkosivuilla saatavissa. Ilmoitukset ohjataan hoitamaan sähköisen Ilppa-järjestelmän avulla, mutta ilmoituslomakekin on ladattavissa verkkosivuilta.

Hakemuksien ja ilmoitusten sisältöä verrataan lainsäädäntöön ja pyydetään tarvittaessa täydennyksiä, jotta ne vastaavat sisällöltään lainsäädännön vaatimuksia. Hakemuksista pyydetään lainsäädännön mukaiset lausunnot.

Valvontayksikön laatukäsikirjassa on kuvailtu terveysturvajärjestelmä 18 §:n mukaisten ilmoitusten käsittely. Ilmoituksissa annettavissa todistuksissa kuvaillaan riskiluokitukseen perustuva suunnitelmallinen valvonta. Toisessa ennakkomateriaalina olevassa todistuksessa oli myös kerrottu aikahaarukka seuraavalle tarkastukselle.

Aluehallintovirastoon lähetetyissä päätöksissä oli kuvailtu maksuperusteet, ilmoitettu sovelletut säännökset ja liitetty mukaan oikaisuvaatimusosoitus.

* Hakemusten ja ilmoitusten käsittely

(Kehitettävää)

Valvontayksikön verkkosivuilla elokuussa 2023 oleva terveysturvajärjestelmä 18 §:n hakemuslomake ja 18 a §:n mukainen ilmoituslomake ei ollut päivitetty tammikuussa 2023 talovesiviesäädöksiin voimaan astuneiden muutosten mukaisiksi. Päivitystyö on valvontayksikön mukaan työn alla.

Aluehallintovirastoon lähetetyissä terveysturvajärjestelmä 18 §:n mukaisissa hyväksymispäätöksissä ei viitattu delegointipäätökseen. Toiminnanharjoittajan kuulemisasiaa ei myöskään ollut käsitelty.

Muutoshakemusten yhteydessä ei ollut tehty tarkastusta. Muutokset toiminnassa ja tiloissa huomioidaan seuraavalla suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksella. Tämä olisi hyvä mainita päätöksessä.

* Riskienarviointi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

19/37

(Hyvä käytäntö)

Kaikilla talousvettä toimittavilla laitoksilla on hyväksytty riskienarviointi, joihin niiden valvontatutkimusohjelmat tai näytteenottosuunnitelmat perustuvat ja joiden perusteella ohjelmia on voitu muokata. Riskienarvioinnin kautta on löytynyt parannuskohteita laitoksen toiminnassa.

Valvontatutkimusohjelmien laadinnassa hyödynnetään Valviran mallipohjaa. Ohjelmista pyydetään tarvittaessa lausunnot aluehallintovirastolta.

*** Suunnitelmalliset tarkastukset**

(Hyvä käytäntö)

Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksilla käytetään Vatin tarkastuskertomuspohjaa ja hyödynnetään Vatin lomakepohjaa. Riskienarvioinnin ja valvontatutkimusohjelman ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain suunnitelmallisessa valvonnassa.

Aluehallintovirastoon tiedoksi toimitettujen tarkastuskertomusten perusteella tarkastuksen perusteet ja havainnot käsitellään kattavasti. Puutteet kirjataan tarkastuskertomukseen ja niiden korjaamiselle annetaan tarvittaessa määräaika. Tarkastuksella havaittujen puutteiden jälkivalvonta hoidetaan seuraavalla suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksella tai jälkikäteen toimitetulla materiaalilla.

Tarkastuskertomuksen yhteydessä annetaan toiminnanharjoittajille ohjeistusta ja välitetään massasähköposteilla toiminnanharjoittajille ja vesilaitoksille suunnattuja ohjeita. Viranomaisen varmistaa, että talousvettä toimittava laitos on tiedottanut riittävästi ja ajantasaisesti toimittamansa veden laadusta. Myös laitoshygieninen osaaminen varmistetaan suunnitelmallisessa valvonnassa.

Tarkastuksen maksuperusteet ja sovelletut oikeusohjeet kuvaillaan tarkastuskertomuksissa selkeästi.

*** Riskienarviointi ja suunnitelmalliset tarkastukset**

(Kehitettävää)

Riskienarvioinnin tuloksista on tarpeen tiedottaa toiminnanharjoittajia ja ilmoittaa sen vaikutus tarkastustiheyteen. Jokaisessa tarkastuskertomuksessa on syytä kuvailla, onko riskienarviointiin tullut muutoksia, jotka vaikuttavat näytteenottoon tai tarkastustiheyteen.

Mikäli suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksella on tarpeen antaa toimintaohjeita tai kehotuksia toiminnanharjoittajalle, arvioidaan ne kohdat tarkastuskertomukseen arvosanoilla B (ohjaus ja neuvonta) tai C

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

20/37

(kehoitus). Arvosanaa A käytetään vain silloin, kun arvioitava asia on vaatimustenmukainen eikä vaadi mitään toimenpiteitä.

*** Näytteenotto**

(Hyvä käytäntö)

Talousvettä toimittavien laitosten viranomaisvalvonnan näytteenotto on ollut vaatimusten mukaista. Laboratorio hoitaa talousvettä toimittavien laitosten viranomaisvalvonnan näytteenoton lähes kokonaan. Toiminnanharjoittajat ottavat itse valtaosin elintarvikehuoneistojen sekä julkisten ja kaupallisten toimintojen talousvesinäytteistä.

Valvontayksikkö ylläpitää omaa näytteenotto-osaamista ja on laatinut talousveden näytteenotto-ohjeen.

Valvontayksikkö on auditoinut laboratorion näytteenoton, selviteltyt laboratoriolta näytteenoton pätevyyttä ja varmistanut näytteenoton ohjeidenmukaisuuden. Laboratoriosopimuksessa huomioidaan näytteenoton pätevyyden varmistaminen ja lisäksi sertifiointissa on myös vaatimus pätevyydestä. Näytteenoton toteutumista seurataan omista dokumenteista.

Yhteistyö ja tiedonkulku laboratorion kanssa on toimiva: tutkimustulokset toimitetaan tiedoksi valvontayksikköön ja yksittäiset puutteet on saatu hyvin jälkeenpäin paikattua. Näytteiden kuljetusten logistiikka on ollut myös sujuvaa ja kuljetusajat ovat vaatimustenmukaisia. Valvontayksiköllä on sopimus laboratoriopalveluiden saastavuudesta virka-ajan ulkopuolella. Virka-ajan ulkopuoliseen toimintaan on valvontayksiköllä lisäksi ohjeistus.

*** Näytteenotto**

(Kehitettävää)

Suunnitelmallisen viranomaisvalvonnan näytteenotto on elintarvikehuoneistojen osalta siirretty toiminnanharjoittajien hoidettavaksi. Toiminnanharjoittajien tekemä näytteenotto on hyvä ajoittain varmentaa tarkastuksella.

*** Häiriötilannetoiminta**

(Hyvä käytäntö)

Valvontayksikön valmiussuunnitelma on sovitettu yhteen alueen vesihuoltolaitosten varautumissuunnitelmien kanssa. Valvontayksiköllä on talousvettä toimittavan laitoksen ja naapurivalvontayksiköiden kanssa yhteistoimintaohje, jota kehitetään häiriötilanteiden jälkeen. Yhteistoimintaohjeessa on tiedotepohjia, joita päivitetään tarvittaessa.

Valvontayksiköllä on valmiussuunnitelman liitteenä lisäksi laitoskohtaiset toimintakortit talousveden häiriötilanteisiin. Toimintakorteissa on ohjeistus tiedottamisesta ja vastuunjaosta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

31.10.2023

Julkinen

21/37

Epidemiaselvitystyöryhmä on nimetty. Selvitystyöryhmä on kokoontunut säännöllisesti vuosittain.

Valvontayksiköllä on laboratorion kanssa sopimus näytteiden vastaanottamisesta myös virka-ajan ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin.

Valvontayksikkö on varmistanut, että kaikilla toimialueen talousvettä toimittavilla laitoksilla on lainsäädännön mukainen desinfiointivalmius joko itsellään tai ostopalveluna hankittuna.

Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö on osallistunut valtakunnallisiin, alueellisiin ja yhteistyökumppaneiden omiin valmiusharjoituksiin, kun niitä on järjestetty. Talousvettä toimittavan laitoksen kanssa harjoitus järjestetään joka toinen vuosi. Valvontayksikkö harjoittelee Virve-puhelimen käyttöä kuukausittain naapurivalvontayksiköiden ja HSY:n kanssa.

Häiriötilanteet on hoidettu hyvässä yhteistyössä vesihuoltolaitoksen, laboratorion sekä oman yksikön työntekijöiden kesken. Valvontayksikkö on huolehtinut merkittävimmistä häiriötilanteista vaadittavat häiriötilanneilmoitukset ja -selvitykset aluehallintovirastoon.

*** Häiriötilannesuunnitelma**

(Kehitettävää)

Valvontayksikön talousveden häiriötilanneohjeeseen ja yhteistoimintaohjeeseen tulee päivittää häiriötilanneilmoituksiin tulleet säädösmuutokset: häiriötilanneilmoitus ja -yhteenvedo tehdään Vati-tietojärjestelmällä. Ilmoitus lähetetään aluehallintoviraston ja Valviran lisäksi myös STM:lle.

*** Viranomaisyhteistyö**

(Hyvä käytäntö)

Valvontayksikkö tekee tiiviisti talousvesiasioissa yhteistyötä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten ja naapurivalvontayksiköiden kanssa. Helsingissä on vesihuollon kehittämissuunnitelman yhteistyöryhmä. Myös ELY-keskuksen kanssa yhteistyö on tiivistynyt. Epidemiaselvitystyöryhmä kokoontuu säännöllisesti kerran vuodessa. Tartuntatautiyksikön kanssa on säännöllistä yhteistyötä.

*** Lausuntojen antaminen ja toimivallan siirtäminen**

(Kehitettävää)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

22/37

Valvontayksikkö antaa talousvesiasioihin liittyviä lausuntoja, kuten vesihuoltolain liittämismuutoksen vapauttamiseen ja toiminta-alueeseen liittyviä lausuntoja. Vesihuoltolain mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyydettävä vapauttamisesta kunnan terveydensuojeluviranomaisen lausunto. Lausunnot annetaan elintarviketurvallisuusyksikön päällikön allekirjoituksella.

Lausuntojen antamisen toimivallan siirtäminen toimitusvirastolta viranhaltijalle on mainittu kaupunginvaltuuston 7.12.2022 hyväksymässä hallintosäännössä: ympäristö- ja lupajaosto päättää tai hyväksyy perusteet ja rajat, joiden mukaan viranhaltija päättää ympäristöterveydenhuoltoa koskevien lausuntojen antamisesta. Jaosto on tehnyt asiasta päätöksen viimeksi vuonna 2020. Kokonaisuudenhallinnan kannalta olisi selkeämpää, jos lausuntojen antamisen toimivallan siirtäminen ilmenisi delegointipäätöksessä, jossa on listattu muutkin terveydensuojelulain mukaiset asiat, joissa toimivaltaa on siirretty viranhaltijalle.

*** Toimielimen tiedottaminen**

(Kehitettävää)

Ympäristö- ja lupajaoston tietoisuutta talousvesivalvonnasta on hyvän käytännön mukaista lisätä viemällä talousvesiasioita säännöllisesti kokouksiin tiedoksi, koska talousvesivalvonta on pitkälti delegoitu viranhaltijoille. Valvontayksikkö on edistänyt näkyvyyttä jo vuosittaisen talousvesivalvonnan yhteenvetoraportin ja terveydensuojeluvalvonnan toteutumisaraportin avulla.

Toimielimelle on tarpeen viedä tiedoksi talousvettä toimittavien laitosten riskienhallintasuunnitelmien hyväksymispäätökset, muutoshakemuksista annettavat päätökset, talousvesivalvonnan viranhaltijapäätökset sekä uudet tai tarkistetut talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimusohjelmat. Näiden lisäksi on hyvä viedä tiedoksi kaikki tiedotusvälineille kerrottavat asiat.

Talousveden käyttö osana julkista tai kaupallista toimintaa sekä elintarvikehuoneistot ja yhteiskäyttöiset kaivot

Valvontayksikön toimialueella on Vati-tietojärjestelmän mukaan 19 oman vesilähteen tai vedenjakeluverkoston varassa olevaa elintarvikehuoneistoa ja kaksi oman vedenjakeluverkoston varassa olevaa julkista tai kaupallista toimijaa. Elintarvikehuoneistoista viidellä on omaa vedentuotantoa. Yhteiskäyttöisiä kaivoja ei ole valvontayksikön tiedossa.

*** Päätös elintarvikehuoneistojen talousveden valvonnasta**

(Kehitettävää)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

23/37

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on pienten yksiköiden talousvesiasetuksen (401/2001) mukaan tehtävä hallinnollinen päätös, jos omilla laitteilla talousvettä ottavan elintarvikehuoneiston vettä valvotaan talousvesiasetuksen (1352/2015) sijasta pienten yksiköiden talousvesiasetuksen mukaan. Päätös on tehtävä elintarvikelain mukaisen rekisteröinnin lisäksi.

Jatkossa valvontayksikön on toimittava tämän mukaisesti. Vati-tietojärjestelmään on myös muistettava päivittää tiedot päätöksistä. Vanhojen, jo kauan valvonnan piirissä olleiden elintarvikehuoneistojen osalta päätöstä ei ole välttämätöntä jälkikäteen tehdä, mutta on tarpeen dokumentoida niiden näytteenottosuunnitelmaan periaate, miksi valvonnassa on päädytty soveltamaan pienten yksiköiden talousvesiasetusta.

Sama periaate koskee valvontakohteita, joissa oman vesilähteen talousvettä käytetään osana julkista tai kaupallista toimintaa.

*** Talousveden laadun valvonta**

(Kehitettävää)

Terveydensuojeluviranomaisen on valvottava säännöllisesti niiden elintarvikehuoneistojen talousveden laatua, jotka ottavat talousvettä omilla laitteilla eli joilla on oma vesilähde. Näille elintarvikehuoneistoille laaditaan riskienhallinnan yleisiin periaatteisiin pohjautuva viranomaisvalvonnan näytteenottosuunnitelma. Valvontaan ja näytteenottosuunnitelmaan sovelletaan talousvesiasetuksen vaatimuksia, ellei viranomaisen ole tehnyt päätöstä, että elintarvikehuoneiston talousveden valvontaan sovelletaan pienten yksiköiden talousvesiasetusta.

Talousvettä toimittavalta laitokselta talousvetensä ostavien elintarvikehuoneistojen talousveden laadun valvonta pohjautuu lähtökohtaisesti elintarvikelain 15 §:n mukaiseen omavalvontaan. Riskienhallinnassa ja omavalvonnassa on otettava huomioon mahdolliset elintarvikehuoneiston vastuulla olevat liityntäputket, joilla elintarvikehuoneisto on liitetty talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualueeseen.

*** Vati-tietojärjestelmän kirjaukset**

(Kehitettävää)

Useille elintarvikehuoneistoille sekä julkisen ja kaupallisen toiminnan kohteille, jotka ottavat talousvettä omilla laitteilla, ei valvontayksikkö ole kirjannut Vati-tietojärjestelmään talousvesikohdetyypille tapahtumia, kuten näytteenottoja tutkimustietoineen, vaikka niitä on otettukin. Näytteenotto ja muut talousvesikohteen kirjaukset merkitään kyseisen talousvesikohteen lomakkeella. Koska kyse on viranomaisvalvonnan näytteenotosta, on tiedot tarpeen näkyä Vati-tietojärjestelmässä, vaikka näytteenotosta vastaisi toiminnanharjoittajan edustaja itse.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

24/37

Joillain kohteilla Vati-tietojärjestelmässä näytteenottotiheys oli nolla (0), vaikka näytteitä olisi syytä ottaa. Vati-tietojärjestelmän kohdetiedot on siis tarpeen tarkistaa ja korjata.

*** Häiriötilannesuunnitelma ja -valmius**

(Kehitettävää)

Valvontayksikön valmiussuunnitelmassa on mainittu oman vesilähteen varassa olevat elintarvikehuoneistot ja julkiset tai kaupalliset toiminnot. Kohteiden vedenjakelualuetta koskevassa valvonnassa on tarpeen kiinnittää huomiota, että kaikki oman vesilähteen varassa olevat kohteet ovat varautuneet talousveden häiriötilanteisiin, esimerkiksi suunnitellut varavedensaannin.

Yksityiskaivot ja muut

Yksityiskaivojen vedenlaadun neuvonta- ja valvonta-asiat hoidetaan hyvän ja toimivan käytännön mukaisesti tarvittaessa yhteistyössä ympäristönsuojeluviranomaisen tai tartuntatautiviranomaisen kanssa. Valvontayksikön verkkosivuilla on lyhyesti kerrottu yksityiskaivojen veden laadun valvonnasta ja liitetty linkkejä ympäristöhallinnon vesiasioiden verkkosivuille, THL:n kaivovesisivustolle ja Ruokaviraston laboratorioita käsittelevälle verkkosivuille. Ohjeita kaivoveden näytteenottoon ja näytteiden toimittamiseen neuvotaan kysymään valvontayksiköstä. Valvontayksikkö antaa pyydettyä apua tulosten tulkintaan ja tarvittaviin toimenpiteisiin. Valvonta-alueen tyypillisimmät vedenlaatuongelmat on valvontayksiköllä tiedossa.

Ilmoituksenvaraiset toiminnot

Arviointi- ja ohjauskäynnillä keskityttiin arvioimaan ilmoituksenvaraisista toiminnoista uimahallien, kylpylöiden ja maa-uimaloiden sekä koulujen ja päiväkotien valvontaa.

Kylpylät, uimahallit ja maa-uimalat

Valvontayksikön toimialueella on tällä hetkellä 56 aktiivisesti käytössä olevaa uimahallia, kylpylää tai yleistä allastilaa. Uima-allaskohteiden valvonta on keskitetty ympäristöterveysyksikössä kolmelle tarkastajalle, jotka sijaistavat toisiaan loma-aikana.

Valvontayksikkö on laatimassa uima-allaskohteille riskiluokitusta, jonka pitäisi valmistua lähikuukausina.

*** Ilmoitusten käsittely**

(Hyvä käytäntö)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

25/37

Valvontayksikön verkkosivuilla on kerrottu, mitkä ovat ilmoituksenvaraisia kohteita ja ohjeistettu tekemään ilmoitus joko Ilppa-palvelussa tai ilmoituslomakeella, joka löytyy verkkosivuilta. Valvontakohde pyritään tarkastamaan kolmen kuukauden sisällä ilmoituksesta. Valvontayksiköllä on laatukäsikirjassaan ilmoitusten käsittelyohje, jossa ohjeistetaan, mitä tietoja ilmoitukseen pyydetään lisäämään.

Aluehallintovirastolle tiedoksi lähetetyissä ilmoituksenkäsittelytodistuksissa oli kuvailtu ilmoituksen käsittelymenettely sekä esitetty selkeästi maksuperusteet sekä todistuksen antajan yhteystiedot ja sovelletut oikeusohjeet. Toisessa todistuksessa oli myös ilmoitettu valvontamaksun muutoksenhakuohje. Todistuksissa kerrotaan riskiluokituksesta ja mainitaan suunnitelmalliset tarkastukset ja lisäksi annetaan ohjeistusta toiminnanharjoittajalle.

Kaikki toimialueen terveydensuojelulain mukaiset allasvesikohteet ovat valvontayksikön tiedossa ja valvonnan piirissä.

*** Ilmoitusten käsittely**

(Kehitettävää)

Ilmoituksen käsittelytodistuksessa olisi tarpeen kertoa toiminnanharjoittajalle riskiluokituksesta ja sen mukaisesta tarkastustiheydestä.

Valvontayksikön laatukäsikirjan ohjeen TESU TO 1 Liite 4 mukaan ilmoitusvelvollisia kohteita ovat uimahallien, kylpylöiden, vesipuistojen ja maauimaloiden lisäksi pienet allastilat ja liikkuvan toiminnan yhteydessä olevat altaat. Näin ei kuitenkaan ole, vaan terveydensuojelulain liitteen 1 mukaan ilmoitusvelvollisia ovat lähtökohtaisesti vain uimahallit, kylpylät ja maauimalat. Muut altaat ilmoitetaan joko jonkun terveydensuojelulain 13 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisen kohteen oheistoimintona tai niistä pyydetään paikallisen riskinarvioinnin perusteella ilmoitus terveydensuojelulain liitteen 6 kohdan perusteella. Laatukäsikirjan ohjetta on tarve korjata.

*** Suunnitelmallinen valvonta**

(Hyvä käytäntö)

Suunnitelmalliset tarkastukset ja näytteenotto on toteutunut suunnilleen valvontasuunnitelman mukaisesti. Valvontayksiköllä on laatukäsikirjassa uima-allastilojen ja allasveden laadun valvonnan toimintaohje.

Allasvesihygienisten osaamistodistusten voimassaolo ja valvontatutkimusohjelman ajantasaisuus tarkistetaan suunnitelmallisen valvonnan yhteydessä. Valvontayksiköllä on seikkaperäinen ohje siitä, mitä valvontatutkimusohjelmaan tulee sisällyttää. Suunnitelmallisilla tarkastuksilla kiinnitetään huomiota uimaveden tutkimustietojen tiedottamiseen sekä siihen, miten hyvin toiminnanharjoittaja on ilmoittanut viranomaiselle havaituista

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

26/37

vedenlaatupoikkeamista.

Aluehallintovirastoon tiedoksi lähetetyissä tarkastuskertomuksissa oli hyödynnetty Vati-tietojärjestelmän tarkastuskertomuspohjaa, josta ilmenevät maksu, maksuperusteet ja sovelletut oikeusohjeet. Tiedoksi lähetetyissä tarkastuskertomuksissa tarkastuksen perusteet on kuvailtu selkeästi ja tarkastuksella tehdyt havainnot tarkasti. Tarkastuspöytäkirjoissa viitataan edelliseen tarkastuskertomukseen. Tehdyt arvioinnit ovat pääsääntöisesti hyvin linjassa tarkastuksen havaintojen kuvauksien ja ohjeistettujen tai kehotettujen toimenpiteiden kanssa. Valvontayksikkö käyttää tarkastuskertomuksissa yhtenäisiä fraaseja, mikä yhdenmukaistaa tarkastuskertomuksia.

Tarkastaja ottaa toisinaan tarkastuksilla valokuvia valvonnan tueksi.

*** Laatuvaatimusten poikkeamiin puuttuminen**

(Kehitettävää)

Valvontayksikön alueella on ilmennyt muutamia valvontakohteita, joissa on esiintynyt pitkäaikaista tai pysyvää kemiallisten laatuvaatimusten poikkeamaa (trihalometaanit). Asiaan on puututtu toistuvalla neuvonnalla ja lopulta, kun aikaa on saattanut kulua vuosikin, on pyydetty toiminnanharjoittajalta selvitys, miten tämä hoitaa tilanteen kuntoon laatuvaatimukset täyttäväksi.

Allasvesiasetuksen (315/2002) 8 §:n mukaan "Jos allasvesi ei täytä liitteessä 1 esitettyjä fysikaalis-kemiallisia laatuvaatimuksia, terveydensuojeluviranomaisen on selvitettävä, liittyykö laatuvaatimuksista poikkeamiseen terveyshaittoja. Jos poikkeamiseen voi liittyä terveyshaittoja, kunnan terveydensuojeluviranomaisen on annettava laitoksen ylläpitäjälle määräys korjaustoimenpiteisiin ryhtymisestä."

Tilanteissa, joissa laatuvaatimuksen poikkeamasta voi aiheutua terveyshaittaa, on tarpeen vaatia nopeammin ja napakammin tilanteen korjaamista ja varmistua, että näin tosiasiallisesti tapahtuu.

*** Tarkastuspöytäkirjat**

(Kehitettävää)

Tarkastuskertomusesta olisi hyvä käydä ilmi myös valvontakohteen riskiluokitus ja seuraavan tarkastuksen ajankohta. Tarkastuskertomuksessa on myös hyvän käytännön mukaista ilmoittaa, mikäli jotain seikkoja ei ole sisällytetty sillä kerralla tarkastukseen.

Mikäli tarkastuskertomuksessa on tarvetta antaa ohjeita tai suosituksia toiminnanharjoittajalle, käytetään lähtökohtaisesti arviointia B eli "vähäisiä puutteita (ohjaus ja neuvonta, toiminnanharjoittaja itse korjaa osana

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

27/37

omavalvontaa)". Parissa ennakkomateriaalina aluehallintovirastoon lähetetyssä tarkastuspöytäkirjassa oli annettu A-arvio "vaatimustenmukainen (ei toimenpiteitä)" mutta suositeltu kuitenkin tehtäväksi toimenpiteitä.

Tarkastajien kesken oli hiukan eroa legionella-seurannan suositusten suhteen: toisissa tarkastuspöytäkirjoissa ohjeistettiin seurantaan, toisissa ei ollut mainintaa ollenkaan. On hyvä varmistaa, johtuuko tämä ero valvontakohteiden ominaisuuksista vai onko valvontayksikössä tarvetta käytäntöjen yhdenmukaistamiselle.

Tarkastuksilla otettuja valokuvia voi olla hyvä toisinaan hyödyntää osana tarkastuskertomusta sisältöä selkeyttävänä lisänä.

Sovelletuissa oikeusohjeissa voisi myös viitata Uimahallien ja kosteiden tilojen hygieniaoppaaseen (2. uudistettu painos 2014).

*** Neuvonta**

(Hyvä käytäntö)

Valvontayksikön verkkosivuilla on kuvailtu uimahallien ja -altaiden valvontaa sekä näytetiheyttä. Valvontayksikön verkkosivuilta käy selvästi ilmi, keneltä voi kysyä lisätietoja. Lisäksi on kerrottu, mitkä ovat ilmoitusvelvollisia kohteita ja ohjeistettu ilmoituksen tekemiseen. Sivuille on hyvä ohje pintahygienianäytteiden ottamisesta ja ylläpitäjän vastuulla olevien altaiden hoito-ohjeet.

Valvontayksikön verkkosivujen lisäksi toiminnanharjoittajia neuvotaan suunnitelmallisen valvonnan tarkastuskäyntien ja tarkastuskertomusten yhteydessä. Lisäksi toiminnanharjoittajia on neuvotaan puhelimitse ja sähköpostilla tarpeen mukaan. Uimavesiasioille on valvontayksikössä yhteissähköposti. Pintahygieniaprojektien tuloksista tehty raportti on jaettu tiedoksi myös toiminnanharjoittajille. Lisäksi yhden tarkastajan allasvesivalvontaa käsitteleviä artikkeleja on julkaistu alan lehdissä.

*** Yhteistyö viranomaisten ja toimijoiden kanssa**

(Kehitettävää)

Valvontayksikkö kertoo keskustelewansa toisten valvontayksiköiden kanssa allasvesivalvonnasta. Valvontayksikkö ei ole kuitenkaan liiemmin tehnyt uima-allaskohteiden valvonnassa yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Uimahallille on esimerkiksi mahdollista luoda sisäilmaryhmä-tyyppinen toimintamalli.

Valvontayksikkö on laatinut toimijoille ansiokkaasti ohjeistusta pintapuhtausnäytteiden ottamisesta. Tämän lisäksi yksikkö voisi järjestää toimijoille muuta yhteistä neuvontaa ja koulutusta. Toiminnanharjoittajia voisi ohjeistaa

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

31.10.2023

Julkinen

28/37

yhteisesti esimerkiksi häiriötilannesuunnitelmista ja valvontatutkimusohjelmien laatimisesta.

*** Valvonnan yhdenmukaistaminen ja erikoistuminen**

(Hyvä käytäntö)

Yhdenmukaistaakseen valvontakäytäntöjä valvontayksikkö on laatinut useita toimintaohjeita, joita hyödynnetään uima-allavesikohteiden valvonnassa: ilmoitusten käsittelyyn, uima-allastilojen ja allasveden laadun valvontaan, lausuntopyyntöjen käsittelyyn, epidemioiden hoitamiseen, allasvesinäytteiden määrän laskemiseen, allasvesinäytteiden seurantaan ja Vati-tietojärjestelmän kirjauksiin sekä veden laadun poikkeamissa tarvittaviin toimenpiteisiin.

Suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksilla hyödynnetään Vati-tietojärjestelmän tarkastuspöytäkirjapohjaa. Allasvesivalvonnasta vastaavilla tarkastajilla on oma Teams-kanava avoimeen, matalan kynnyksen tiedonvaihtoon. Tarkastuskertomuksia luetutetaan toisilla tarkastajilla toisinaan ennen lähettämistä.

Valvontayksikössä on erikoistuttu allasvesivalvontaan ja valvontaan on osoitettu riittävästi resurssia. Tämä mahdollistaa syvällisemmän perehtymisen allasvesiasioihin. Allasvesivalvontaa hoitava tiimi pystyy tukemaan toisiaan valvontatyössä ja sen kehittämisessä sekä huolehtimaan valvontayksikön häiriötilannevalmiudesta.

*** Häiriötilannevalmius**

(Hyvä käytäntö)

Valvontayksikön laatukäsikirjassa on uimaveden häiriötilanteiden toimintakortti ja epidemioiden selvittämisohje. Valvontayksikkö on hoitanut vuosien aikana ilmenneet muutamat allasveden laatuun liittyvät häiriötilanteet hyvässä yhteistyössä toiminnanharjoittajien kanssa.

*** Toimielimen tiedottaminen**

(Hyvä käytäntö)

Ympäristö- ja lupajaostoon on viety uima-allasvesivalvonnan asioita tiedoksi valvontasuunnitelman ja sen toteutuman arvioinnin yhteydessä. Lisäksi joka toinen vuosi laadittava uimaveden laadun raportti viedään tiedoksi jaostolle. Sisältönä on yhteenveto edellisen vuoden allasvesien laadusta, tehdyistä tarkastuksista, käsittelyyn tulleista toimenpidepyynnöistä ja muista olennaisista asioista. Myös projektitulokset viedään jaostolle tiedoksi.

*** Toimielimen tiedottaminen**

(Kehitettävää)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

29/37

Ympäristö- ja lupajaoston tietoisuutta uima-allasvesivalvonnasta on hyvän käytännön mukaista lisätä viemällä allasvesiasioita vuosiyhteenvetoraporttien lisäksi säännöllisesti kokouksiin tiedoksi, koska valvonta on delegoitu viranhaltijoille. Jaostolle on hyvä viedä tiedoksi esimerkiksi ilmoitukset, päivitetty valvontatutkimusohjelmat, koosteet havaituista häiriötilanteista, allasvesivalvonnan viranhaltijapäätökset sekä kaikki tiedotusvälineille kerrottavat asiat. Näitä asioita on hyvä käsitellä myös terveydensuojeluvalvonnan toteutumamaraportissa.

*** Näytteenotto**

(Korjattavaa)

Valvontayksikön toimialueella laboratorion edustajat ja parissa kohteessa toiminnanharjoittajat vastaavat allasvesien viranomaisvalvonnan näytteenotosta. Uimahallien ja kylpylöiden allasvesien laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (315/2002) 5 §:n 2 momentin mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee varmistaa satunnaisilla rinnakkaisnäytteillä muun kuin kunnan terveydensuojeluviranomaisen suorittaman näytteenoton laatu. Vaikka näytteenottopalvelu ostettaisiin laboratorion, on terveydensuojeluviranomaisen varmistettava näytteenoton laatu satunnaisella näytteenotolla.

Valvontaviranomaisen on jatkossa noudatettava asetuksessa säädettyä velvoitetta kaikkien allasvesivalvonnan kohteiden osalta suunnitelmallisesti, riskienarviointiin pohjaten.

Valvontayksikössä on kyllä suhtauduttu vakavasti näytteenottajan pätevyyteen: näytteenottoasiasta tulee etukäteen sopia valvontayksikön kanssa ja esittää näytteenottajan pätevyys. Näytteenottajalla tulee olla voimassa allasvesihygieninen osaamistodistus eli vesityökortti, jonka tiedot tulee valvontayksikölle toimittaa sekä sitoutua käymään läpi ohjeistus näytteenottoon. Näytteenottajan tulee hakea näytteet tutkivasta laboratorion pullot ja ohjeet. Lisäksi näytteenotossa tulee noudattaa näytteenottosuunnitelmaa. Valvontayksikkö on pyrkinyt varmistamaan näytteenottajan pätevydestä käymällä tarkastuksilla asian läpi ja/tai katsomalla todellisen näytteenoton. Valvontayksikkö on joskus ottanut rinnakkaisnäytteitäkin kohteista, jotka ottavat näytteet, lähinnä silloin, kun on ollut syytä epäillä näytteenoton asianmukaisuutta.

Oppilaitokset ja päiväkodit

Koulujen ja päiväkotien valvonta on saatujen tietojen perusteella pitkälti vaatimusten ja valtakunnallisten ohjeiden mukaista. Merkittävimmät haasteet ovat liittyneet resurssitilanteesta johtuen suunnitelmallisen valvonnan toteutumiseen. Myöhässä olevien tarkastusten järjestys valitaan edellisestä tarkastuksesta kuluneen ajan, kokonaan tarkastamattomien uusien kohteiden tai valvonnassa saatujen herätteiden perusteella. Kaupungin eri alueita myös pyritään käymään läpi tasapuolisesti. Suunnitelmallisen valvonnan toteumaan liittyvät puutteet on käsitelty raportin yhteisessä osuudessa. Valvontaa tekee kuusi osa-alueeseen erikoistunutta valvojaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

30/37

Ennakkomateriaalina toimitetut kaksi kuulemiskirjettä olivat asianmukaisia ja niiden määräykset oli muotoiltu riittävän tarkasti. Koulujen ja päiväkotien valvonnassa ei enää nykyisin ole juurikaan tarvittu määräyksiä, sillä kaupungin kohteissa hoidetaan asioiden selvittäminen hyvin ja viestintä avoimesti tiloista vastaavan puolesta.

Terveydensuojeluviranomainen osallistuu kaupungin sisäilmaryhmään, jossa on edustus kaikista kaupungin toimialoista. Ryhmässä ei käsitellä yksittäisiä kohteita. Lisäksi eri toimialoilla on omia sisäilmaryhmiä. Terveydensuojelu ryhtyy tarkastelemaan tarvittaessa asioita kohdetasolla.

*** Verkkosivut**

(Hyvä käytäntö)

Yksikön verkkosivuilta löytyy tieto koulujen ja päiväkotien ilmoitusvelvollisuudesta ja ohjeet ilmoituksen tekemisestä on helppo löytää. Yksikön verkkosivuilla on saatavilla kattava ohje ilmoitusvelvollisten toimijoiden omavalvontaan.

*** Toimenpiteiden seuranta ja jälkivalvonta**

(Hyvä käytäntö)

Tarkastukseen valmistaudutaan tutustumalla kohteen historiaan ja erityisesti edelliseen tarkastukseen. Tarkastuksella varmistetaan, että sovitut korjaukset on tehty. Jälkivalvonta tehdään yleensä asiakirjatarkastuksena, mutta tarvittaessa käydään tarkastuksella.

*** Tarkastuskertomukset**

(Hyvä käytäntö)

Ennakkomateriaalina saadut koulujen ja päiväkotien tarkastuskertomukset ovat hyvin pitkälti valtakunnallisten valvontaohjeiden mukaisia ja ilmaisultaan selkeitä. Tarkastuskertomukset tehdään käyttäen Vati-tietojärjestelmän tarkastuskertomuspohjia. Niistä oli selvästi nähtävissä, että yksikkö on ottanut käyttöön yhteisiä fraaseja. Tämän raportin Kehitettävää-kohdassa on tuotu esille joitakin yleisiä huomioita ja ajatuksia, joita osasta tarkastuskertomuksia nousi esille.

*** Verkkosivut**

(Kehitettävää)

Verkkosivuilla ei ole linkkiä Valviran ilmoitusvelvollisen toimintojen sivuille. Verkkosivuilla tai toimijoille tarkoitettussa omavalvonnan ohjeessa ei kerrota vuosimaksusta. Verkkosivuilla ei ole tietoa, mihin kuntalainen voi ottaa yhteyttä tai antaa palautetta mahdollisista puutteista tai havainnoista näissä toiminnoissa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

31/37

*** Tarkastuskertomukset**

(Kehitettävää)

Ennakkomateriaalissa mukana olleissa koulujen ja päiväkotien tarkastuskertomuksissa ei usein viitattu edellisellä tarkastuksella havaittuihin epäkohtiin tai annettuihin kehotuksiin/suosituksiin. Edellisen tarkastuksen pääkehotukset tulisi lähtökohtaisesti käydä läpi tarkastuksella ja olennaisimpien toteutuminen myös kirjata uuteen tarkastuskertomukseen.

Lisäksi tarkastuskertomuksessa on suositeltava tapa todeta, missä kaikissa tiloissa käytiin vai käytiinkö kaikkialla. Tarve korostuu isommissa rakennuskomplekseissa. Monessa tarkastuskertomuksessa todettiin, että sisä-/ulkotiloissa ei havaittu tupakan hajua. Tarkastuksilla tulisi arvioida myös sitä, esiintyykö muita merkkejä tupakoinnista kuten esimerkiksi tupakan tumppeja tai nuuskaa.

Tarkastuskertomuksissa oli annettu hyvin neuvoja kylmän ja lämpimän veden lämpötiloista. Kuitenkin myös suuntaa antava lämpötilan mittaus olisi hyvä tehdä esimerkiksi piikkimittarilla, koska muutoin voi olla hankalaa todeta ovatko lämpötilat kunnossa. Vielä tärkeämpää tämä on vanhusten ja pitkäaikaissairaiden käyttämissä tiloissa. Käynnillä todettiin, että kesän yksikkökokouksissa tullaan antamaan sisäistä koulutusta lämpötilamittauksesta.

Osassa päiväkotien tarkastuskertomuksia oli arvioitu jätehuoltoa kaupungin jätehuoltomääräysten kautta. Tämä on suositeltava tapa toimia ainakin annettaessa ohjeita, mutta jätehuoltomääräysten tarkan noudattamisen valvonta ei kuulu lähtökohtaisesti terveydensuojelulain valvontaan. Jätehuoltomääräysten valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Lisäksi todettakoon, että on suositeltavaa merkitä sovelletut lainkohdat tarkastuskertomuksiin.

*** Yhteistarkastukset**

(Kehitettävää)

Valvontayksikössä on oltu taannoin mukana kokeilemassa yhteistarkastuksia oppilaitoksiin ja kouluihin, mutta tapa ei ole lähtenyt Helsingissä toimimaan. Keskustelua on myös käyty tavan tarkoituksenmukaisuudesta ympäristöterveydenhuollon näkökulmasta. Kouluterveydenhuolto ei ole ottanut resurssiongelmien vuoksi hoitaakseen koordinoituvastuuta, joten yhteistarkastuksia ei ole pidetty. Terveystoimintaviranomainen on kutsunut omille tarkastuksilleen kaikki yhteistyötahot, myös kouluterveydenhuollon. Tarkastuksille on osallistunut pääsääntöisesti rehtori, isännöitsijä, kouluterveydenhuollon edustaja ja työsuojelun edustaja. Valvira on ohjeistanut, että säännöllisen valvonnan tarkastukset kouluihin ja päiväkoteihin pitäisi pyrkiä tekemään yhteistarkastuksina.

Asumisterveys (asunnot)

Valvontayksikön asumisterveystiimissä on asunnontarkastuksiin erikoistuneet kymmenen tarkastajaa ja tiimipäällikkö. Toimintatavat asumisterveysvalvonnassa koetaan yhdenmukaisiksi. Asunnontarkastuksia tekevät auttavat nykyisin suunnitelmallisessa valvonnassa, joka koetaan sopivana vaihteluna työtehtäviin. Ympäristöterveysyksikön päällikkö käsittelee hallintopakoihin ja määräyksiin liittyvät asiat ja on aktiivisesti mukana tiimin linjauksissa.

Yksikössä pidetään tärkeänä asumisterveyden valvontaa eikä suunnitelmallinen valvonta mene suunnittelemtomien tehtävien edelle. Osa-alue työllistää paljon, mutta tehtävien määrä on pysynyt melko vakaana. Melun osuus haittaepäilyistä on kasvanut selvästi ja välillä jopa puolet jonossa olevista tapauksista koskee melua.

Yhteistyötä muiden viranomaisen kanssa pidetään tärkeänä terveydensuojeluvälvönnän kannalta ja sitä pyritään edistämään esimerkiksi kaupungin eri työryhmissä toimimisena.

*** Valvonnan priorisointi**

(Hyvä käytäntö)

Asunnon haittaepäilyasioita hoidetaan yksikössä paljon. Vuonna 2022 asuntoja koskevia toimenpidepyyntöjä käsiteltiin 250 ja haittaepäilytarkastuksia tehtiin 166. Muita yhteydenottoja yksikköön tuli 1744.

Asumisterveysvalvonnan tärkeä merkitys terveydensuojelussa tunnustetaan hyvin valvontayksikössä ja esimiestyössä. Terveydensuojelun suunnitelmallinen valvonta ei mene terveyshaittaepäilyjen selvittämisen edelle.

*** Verkkosivut**

(Hyvä käytäntö)

Valvontayksikön uusilla verkkosivuilla on asumisterveydestä asianmukaisesti tietoa. Sivuilta löytyy ohjeita asunnon terveyshaitan selvittämisestä sekä linkit asianmukaisiin tietolähteisiin.

*** Ohjeet ja lomakkeet**

(Hyvä käytäntö)

Yksiköllä on käytössään useita omia ohjeita, jotka auttavat laadun ylläpitämisessä ja toiminnan yhdenmukaistamisessa. Esimerkiksi ohje asunnontarkastuspyynnön käsittelystä (ASU_TO1) on hyvin käytännönläheinen ja selkeä sisäinen ohjeistus. Erityisesti siivottomuutta ja kylmyyttä koskevien toimenpidepyyntöjen osalta kiireellisyys arvioidaan kiireellisesti tiimipäällikön toimesta. Lomakkeista on nykyään enää käytössä asunnontarkastuslomake, joka ei ole verkkosivuilla jaossa. Ohjeiden ajan tasalla pitäminen ja sisällön vertailu Valviran ohjeisiin on tarpeen olla säännöllisenä tehtävänä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

33/37

*** Neuvonta**

(Hyvä käytäntö)

Asukkaan yhteydenoton jälkeen pyritään ensin neuvomaan ja ohjeistamaan asukasta ja taloyhtiötä. Jos asukas kokee, että taloyhtiö ei toimi riittävästi asian selvittämiseksi, valvonta lähettää asunnontarkastuksen pyyntölomakkeen täytettäväksi ja tämän jälkeen asia on käsittelyjonossa. Lomakkeen saapumisen jälkeen taloyhtiöltä kysytään, onko se ryhtymässä toimenpiteisiin tai sitten viranomaisen suorittaa tarkastuksen.

Asukkaalle lähetetään tarkastuspyyntölomakkeen mukana tiedote siitä, miten prosessi etenee viranomaisessa. Tiedotteessa mainitaan mm. asiakkaan oikeudesta saada valituskelpoinen päätös asiassaan.

*** Valvonnan yhdenmukaisuus**

(Hyvä käytäntö)

Tarkastajat kokevat, että valvonta on yhdenmukaista, sillä paritarkastuksia tehdään aika paljon sekä uusien että pidempään töitä tehneiden tarkastajien kanssa. Linjausten tekeminen tiimissä tukee yhdenmukaisuutta.

*** Tarkastuskertomukset**

(Hyvä käytäntö)

Etukäteen toimitetuissa tarkastuskertomuksissa oli noudatettu lainsäädäntöä ja Valviran ohjeistuksia. Ne olivat myös selkeitä ja ammattitaidolla laadittuja. Tarkastuskertomuksista on nostettu esille joitakin yleisluonteisia havaintoja kehitettävissä asioissa.

*** Jälkivalvonta**

(Hyvä käytäntö)

Asunnontarkastusten dokumentit laaditaan Vati-tietojärjestelmään. Jos tarkastuksen seurauksena annetaan kehoitus, niin yleensä aina annetaan myös määräaika. Mikäli taloyhtiö ilmoittaa jo tarkastuksella tekevänsä heti jonkin pienehkön toimenpiteen (esim. ilmanvaihdon säätö), kirjataan asia tarkastuskertomukseen ilman kehoitusta ja pyydetään asukasta ilmoittamaan, jos luvattu toimenpide ei toteudu. Asumisterveysasioissa joudutaan antamaan hyvin harvoin määräyksiä, yleensä kerran vuodessa. Asuntoasioiden käsittely päätetään aina jotenkin. On myös tärkeää, että yksikkö huolehtii johdonmukaisesti kaikkien kehotukseen johtaneiden valvontatapausten edistämisestä aktiivisesti sekä siitä, että kaikilla asiakkailla on todenmukainen käsitys viranomaisprosessin tilanteesta.

*** Asuntoasioiden läpimenoajat ja seuranta**

(Hyvä käytäntö)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

Arviointi- ja ohjauskäynnin

loppuraportti

31.10.2023

Julkinen

34/37

Valvontasuunnitelman terveydensuojelun liitteessä todetaan, että asunnontarkastusten toimenpidepyynnöille ja käsittelyyn ottamiselle on määritetty tavoitteelliset läpimenoajat. Läpimenoaikoja seurataan. Käytännössä seurantaan käytetään omaa excel-taulukkoa, koska Vati-tietojärjestelmästä näitä tietoja ei saa. Tietojen tulee olla yhteneväiset Vati-tietojärjestelmän ja excel-taulukon välillä. Asunnontarkastusjonon pituus on monin paikoin toiminnan laadun kannalta kuvaavampi mittari kuin kokonaiskäsittelyn aika. Jonon pituuteen on kiinnitetty huomiota viimeisen kahden vuoden aikana ja tällä hetkellä päästään noin kahden kuukauden tavoiteaikaan.

*** Valvojien erikoistuminen**

(Hyvä käytäntö)

Neljällä tarkastajalla on rakennusterveysasiantuntijatutkinto (RTA-tutkinto) ja yhdellä opinnot kesken eli yksikössä on lisäkoulutusta saaneita viranhaltijoita. Onkin suositeltavaa, että valvojilla, jotka tekevät asuntojen, koulujen ja päiväkotien valvontaa, olisi RTA-tutkinto.

*** Mittalaitteet**

(Hyvä käytäntö)

Yksikössä on asianmukainen valikoima mittalaitteita ja välineistöä. Budjettiin on varattu määrärahoja mittarihankintoihin ja kalibrointeihin. Mittarit kalibroidaan käyttöohjeiden mukaisesti. Kalibroinnista vastaa asumisterveysneuvoja.

*** Lainopillinen tuki**

(Hyvä käytäntö)

Valvontayksiköllä on käytettävissään kaksi lakimiestä kaupungin lakipalveluista, joilla on pitkä kokemus myös ympäristöterveydenhuollon asioista.

*** Siivottomuustapaukset**

(Hyvä käytäntö)

Terveydensuojelu on yleensä tukena muiden viranomaisten siivottomuuteen liittyvillä tarkastuksilla (pelastustoimi, sosiaalihuolto, poliisi, eläinsuojelu), sillä pelkästään terveydensuojelun lähtökohdista näille tarkastuksille tulee harvoin tarvetta. Siivottomuustapauksien hoidosta merkittävä osuus sujuu kaupungissa sosiaalihuollon kautta ja heidän kanssaan yhteistyö toimii. Sosiaalihuollolla on oma asumisneuvontatiimi.

*** Valvontasuunnitelma**

(Kehitettävää)

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

35/37

Valvontasuunnitelmassa on mainittu asunnontarkastukset, mutta suunnitelmassa olisi myös hyvä kuvata keskimääräistä asunnontarkastusten työmäärää sekä sopivalla tavalla valvonnan eri tasoja. Tämä on tärkeää tietoa päättävälle elimille.

*** Verkkosivut**

(Kehitettävää)

Uusilla verkkosivuilla oleva linkki rottiin liittyen ei näytä vievän oikeaan paikkaan. Yksittäisiä altisteita/olosuhteita ei juurikaan mainita verkkosivuilla ja yksi kehityskohde voisi olla niiden käsittely sopivan kevyellä tavalla. Esimerkiksi radonista ei löydy neuvontaa uusilta asumisterveyden sivuilta.

*** Ohjeet ja lomakkeet**

(Kehitettävää)

Ohjeen ASU_TO1 mukaan varsinaiset melumittaukset ovat aina maksullisia, ja ne voi suorittaa joko ulkopuolinen konsultti tai viranomaisen itse. Mikäli aistinvaraisen tarkastelun jälkeen todetaan meluhaitan olevan epätodennäköinen, voi aistinvaraisen havainnoinnin tueksi tehdä melumittauksia. Tällöin melumittauksen tarkoituksena on vahvistaa, ettei terveyshaitta ole todettavissa.

Aistinvarainen arvio meluhaitasta on olennainen vaihe melutilanteen arvioinnissa. Vaikka melun mittaamiseen liittyy monia epävarmuustekijöitä, on suositeltavaa, että niissä tilanteissa, joissa yksinkertaisella suuntaa antavalla mittauksella saadaan lisäarvoa asunnon terveyshaitan arviointiin, tehtäisiin tällainen mittaus osana normaalia asunnontarkastusta. Ohjeesta voi saada käsityksen, että todennäköisen terveyshaitan tilanteessa ei koskaan tehtäisi suuntaa antavaa mittausta.

Yksiköstä käynnin jälkeen saadun tiedon mukaan yksikössä tehdään paljon alustavia melumittauksia tarkastuksilla, mutta toimintaohjetta tullaan päivittämään kuvaamaan paremmin käytäntöjä tältä osin.

*** Tarkastuskertomukset**

(Kehitettävää)

Useassa tarkastuskertomuksessa oli kuvattu selkeästi olosuhdetta, josta oli valitettu. Yleisesti voidaan todeta, että on hyvä nostaa olennaisilta osin tarkastuskertomukseen myös sellaisia havaittuja olosuhteita, joissa ei ollut poikkeavaa. Lisäksi yleisesti voidaan todeta, että on hyvä kuvata tupakanhajun valituksia koskeviin tarkastuskertomuksiin tiedot siitä, millä perusteella tarkastusaika/-ajat valikoituivat eli oliko taustalla esimerkiksi asukkaan pitämä hajupäiväkirja ja sen perusteella valittu todennäköinen haitan esiintyminen.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

Julkinen

31.10.2023

36/37

*** Vati-tietojärjestelmään kirjaaminen**

(Kehitettävää)

Valvontayksikössä on tapana, että asuntokohteet jätetään aktiivisiksi Vati-tietojärjestelmään, vaikka asia ei ole enää vireillä ja on loppuun käsitelty. Asuntojen jättäminen aktiiviseksi vireillä olon päättymisen jälkeen voi vääristää Vati-tietojärjestelmästä saatavia tilastoja, mutta helpottaa saman asunnon asian käsittelyä mahdollisen uuden tilanteen esille tullessa. Vati-tietojärjestelmän käyttöohjeessa ei toisaalta oteta suoraan kantaa nimenomaan asuntokohteiden lopettamiseen.

Elinympäristöterveyden edistäminen

Valvontasuunnitelmassa on huomioitu terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteenä oleva elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö.

Ympäristöterveysyksikössä tehdään yhteistyötä kaupunkiympäristön toimialan sisällä ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan sekä rakennukset ja yleiset alueet palveluiden kanssa. Rakennusvalvonnalle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle annetaan pyydettyä lausuntoja ja kaavahankkeisiin annetaan kommentteja. Toimialan yhteisissä viranomaistoiminnan kehittämishankkeissa ollaan mukana.

Yhteistyötä tehdään myös kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan, elinkeino-osaston ja sosiaali- ja terveystalouden kanssa. Yhteistyötä on myös pääkaupunkiseudun valvontayksiköiden, kuutoskaupunkien, poliisin, pelastuslaitoksen, ELY-keskuksen sekä aluehallintoviraston alkoholihallinnon ja työsuojelun kanssa. Lisäksi tehdään jonkin verran yhteistyötä Tukholman kanssa.

Säännöllisesti toimivia yhteistyöryhmiä ovat teknillinen työryhmä, kaavatyöryhmä, kaupungin sisäilmatyöryhmä, toimialakohtaiset sisäilmatyöryhmät, epidemioiden selvitystyöryhmä, laivatyöryhmä, matkailun työryhmä ja rottayhteistyöryhmä.

Viime vuosina yhteistyötä on tiivistetty erityisesti rakennusvalvonnan, pelastuslaitoksen, poliisin ja aluehallintoviraston työsuojelun ja alkoholihallinnon kanssa. Yhteistyötä on tarkoitus tiivistää edelleen muun muassa tapahtumien aiheuttamien meluhaittojen käsittelyssä. Elinympäristöterveyden edistämiseksi on tarkoitus syventää yhteistyötä ympäristönsuojelun, rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat
Ympäristöterveydenhuoltoyksikkö

**Arviointi- ja ohjauskäynnin
loppuraportti**

31.10.2023

Julkinen

37/37

*Viranomaisyhteistyö

(Hyvä käytäntö)

Ympäristöterveydenhuoltoyksikön viranhaltijat tekevät laajasti yhteistyötä eri viranomaisten kanssa ja sitä laajennetaan ja kehitetään tarpeen mukaan.

Tämän raportin Kylpylät, uimahallit ja maauimalat osuudessa on annettu kehittämisehdotus viranomaisyhteistyöhön liittyen.

*Elinympäristöterveyden edistäminen

(Kehitettävää)

Elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö -painopisteen toteuttamisessa on terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan tavoitteena, että kuntalaisilla sekä kunnan eri viranomaisilla olisi käytettävissään riittävästi tietoa elinympäristön tilasta ja siinä tapahtuvista muutoksista sekä niiden terveydellisistä vaikutuksista. Ohjelman mukaan viranomaisten on yhteistyössä arvioitava paikalliset ympäristöterveysriskit ja asetettava tavoitteet niiden vähentämiseksi. Yhteistyössä sovitaan toimenpiteet elinympäristöterveyden edistämiseksi, priorisointi sekä seuranta, ja nämä sisällytetään kuntien strategiaan ja hyvinvointityöhön. Ympäristöterveysyksikössä on tarvetta suunnitella edellä mainitun tavoitteen toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet yhteistyötahoineen ja lisätä kuvaus valvontasuunnitelmaan.